

—внесення пропозицій на державному рівні щодо нормативно-правової основи даної категорії, як елементу інтелектуального капіталу;

—розроблення загальних рекомендації для підприємств України щодо внутрішнього Положення з обліку інтелекту персоналу в структурі інтелектуального капіталу;

—розроблення методики оцінки вартості інтелекту персоналу підприємства з урахуванням особливостей бізнесу;

—формування методологічних і організаційних засад обліку здійснювати на основі визначеної класифікації інтелекту персоналу, як об'єкту обліку.

Література

1. *Федулова Л. І.* Інноваційна економіка: Підручник/ Федуллова Л. І. — К.: Либідь, 2006. — 480 с.
2. Науково-освітній потенціал нації: погляд у XXI століття/ [В. Литвин (кер.), В. Андрущенко, А. Гурій]. — К.: Навч. книга, 2004. — Кн. 1: Приоритет інтелекту. 2004. — 638 с.
3. *Алдер Г.* Техника развития интеллекта/ Алдер Г. — СПб.: Питер, 2001. — 188 с.
4. *Дж. Пфедфер.* Формула успеха в бизнесе: на первом месте — люди./ Дж. Пфедфер; [пер. с англ. О. Л. Полявский]. — М.: Издательский дом «Вильямс», 2006. — 560 с.

Остапенко Ю. П., асистент,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ І ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ РЕЙСУ В СУДНОПЛАВНИХ КОМПАНІЯХ

В сучасних умовах господарювання разом з існуючими загальними проблемами підвищення ефективності управління економікою підприємств водного транспорту, для органів управління, актуальною є проблема отримання достовірної та своєчасної інформації про склад витрат і собівартість вантажних перевезень.

Питання обліку витрат та калькулювання собівартості продукції на промислових підприємствах висвітлюються у працях багатьох вітчизняних учених, зокрема: Голова С. Ф., Кужельного М. В., Єфіменка В. І., Сопка В. В. Проте, побудова обліку витрат та калькулювання собівартості вантажних перевезень на підприємствах водного транспорту досліджені недостатньо, за-

лишаються актуальними як для науковців, так і для практиків та потребують нагального вирішення.

Витрати на транспортування вантажів складаються з витрат на переміщення вантажів суднами та витрат на перевантажувальні роботи. Витрати на завантаження і розвантаження планують і обліковують у портах; вони входять у собівартість навантажувально-розвантажувальних робіт. Витрати, пов'язані з перевезенням, планують і обліковують по флоту і включають у собівартість вантажних перевезень [1, с. 215].

Структура та обсяг понесених витрат флоту при перевезенні вантажів залежить від експлуатаційних витрат судна за рейс, як закінченого транспортно-технологічного циклу по переміщенню вантажів між заданими портами. Затрати в грошовому виразі, що припадають на одиницю виконаної судном роботи, складають собівартість вантажних перевезень, які дозволяють оцінити економічну ефективність роботи флоту. Тому, особливу увагу в системі фінансового обліку необхідно приділяти детальному обліку витрат і формуванню собівартості кожного рейсу.

В умовах жорсткої конкуренції на ринку транспортних послуг успіху можна досягти знижуючи тарифи на перевезення за рахунок скорочення витрат та збільшення якості надання послуг.

Основні напрямки обліку витрат на підприємствах водного транспорту слід розглядати в єдиній і цілісній системі облікової політики, оскільки основною метою обліку витрат судноплавної діяльності є:

- мінімізація витрат і збільшення нерозподіленого прибутку;
- формування своєчасної облікової інформації про діяльність підприємства.

Облік витрат на підприємствах водного транспорту здійснюється відповідно до П(С)БО №16 «Витрати» [2], а також Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», із використанням інструкції «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій».

Варто звернути увагу на те, що в діючому фінансовому обліку та Плані рахунків не враховано специфічні особливості обліку та формування собівартості вантажних перевезень. Унаслідок цього низка специфічних витрат не виділяються на окремих субрахунках, що, в свою чергу, не дозволяє проаналізувати понесені витрати та визначити ефективність заходів, спрямованих на поліпшення якості облікової інформації та якості послуг по перевезенню вантажів.

Проведений аналіз існуючої методики фінансового обліку витрат свідчить, що для такої складної організаційної системи, як судно-

плавна діяльність, необхідно розробити власний специфічний порядок синтетичного і аналітичного обліку вантажних перевезень.

З метою відокремлення обліку операцій, пов'язаних з перевезення вантажів суднами від обліку інших видів діяльності судноплавних підприємств необхідно:

1. На основі діючих методичних рекомендацій з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті [3], виділити постійні і змінні витрати на перевезення вантажів. Така деталізація обґрунтована специфікою діяльності судноплавних компаній, для яких характерним є фактична відсутність або незначна доля прямих витрат, які безпосередньо включаються в собівартість вантажних перевезень.

Собівартість перевезення вантажів обчислюється як сума експлуатаційних витрат судна, понесених під час рейсу. В процесі експлуатації судна виділяють постійні витрати, пов'язані з утриманням його в робочому стані та змінні витрати безпосередньо пов'язані з транспортуванням вантажів.

Прикладами постійних витрат у судноплавних компаніях можуть бути витрати на реєстрацію суден, технічне обслуговування та витрати на ремонт суден, амортизація рухомого складу, страхування суден та оплата праці адміністративного персоналу. Загальна сума даних витрат відносна і не залежить від об'єму виконаних робіт.

До складу змінних витрат відносяться витрати, які змінюються пропорційно часу фрахтування (судно-доба) і в залежності від маршруту та умов проходження судна.

Прикладами змінних витрат, які пов'язані з транспортуванням вантажів, можуть бути:

— навігаційні витрати, до складу яких включаються: судові та портові збори (канальні, лоцманські, причальні, швартові), оплата послуг агента, за виконання робіт по комплексному обслуговуванню судна в порту (бункеровка паливом, водопостачання, матеріально — технічне та продовольче забезпечення, навігаційний ремонт та інші витрати по дисбурсментським рахункам);

— витрати на паливно-мастильні матеріали;

— заробітна плата плавскладу та витрати на утримання екіпажу.

2. Виділити в обліку окремі субрахунки з детальною організацією аналітичного обліку витрат окремо по кожному судну і кожному рейсу. Для систематизації інформації про витрати нами було запропоновано деталізувати облікову інформацію і побудувати аналітичний облік витрат на декількох рівнях рахунку 23 «Виробництво» [4, с. 190—193].

На практиці виділення рахунків другого, третього і вище порядків для відображення фактичних витрат на перевезення вантажів має рекомендаційний характер. Основна мета такої деталізації полягає у підвищенні аналітичності фінансового обліку та досягненні певного взаємозв'язку фінансового і управлінського обліку витрат по основних напрямках діяльності судноплавної компанії.

Для вирішення проблеми точності розрахунку собівартості вантажних перевезень необхідно загальні витрати, понесенні у процесі перевезення вантажів розподілити на постійні і змінні з метою визначення витрат по кожному конкретному судну з подальшим розподілом їх безпосередньо по окремих виконаних рейсах. Ефективність та оперативність виконання такого завдання залежить від автоматизованої обробки інформації основних видів діяльності судноплавних компаній.

Література

1. Винников В. В. Экономика предприятия морского транспорта: Учебник для вузов водного транспорта. — Одесса: РИЦ ХЭТК Морьяк: ОКФА, 1999. — 352 с.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. — № 318.
3. Наказ/Методичні рекомендації, Мінтранс від 2001.02.05, № 65 «Про затвердження Методичних рекомендацій з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті»// ЛІГА БізнесІнформ
4. Інформаційні технології у змісті освіти та практичній діяльності фахівців з обліку і аудиту: проблеми методології та організації: тези доп.наук.-практ.конф. 18 лютого 2010 р. — К.: КНЕУ, 2010. — 305, [7].

Пилупіє Н. І., д-р екон. наук, проф.
кафедри обліку і аудиту,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

ОБЛІКОВА ІНФОРМАЦІЯ — ОСНОВА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ НА ВСІХ РІВНЯХ УПРАВЛІННЯ

Удосконалення управління підприємств передбачає формування такої облікової інформації, яка б була адекватною вимогам розвитку ринкових відносин і забезпечувала зростаючі потреби у ній поряд із зовнішніми, внутрішніми користувачів різних ієрархічних рівнів управління.